

Focus op motivatie en communicatie:

PIVOTAL RESPONSE TREATMENT

voor jonge kinderen met een
autismespectrumstoornis

Hetty Joustra

Centrum Autisme

25 september 2009

11/24/2009

Pivotal Response Treatment

- Behandelingsmodel voor kinderen met ASS
- Wetenschappelijk onderbouwd door 30 jaar experimentele studies
- In de V.S. erkend als kwalitatief hoogstaand model (National Research Council, 2001)
- Natural Language Paradigm
(Initial study, Koegel, O'Dell & Koegel, 1987)

Geschiedenis

- In het begin werd elk deelgedragje aangeleerd (DTT)
- Hoewel succesvol, therapie is duur, langdurig, moeilijke generalisatie
- Verhogen van efficiëntie met focus op centrale vaardigheden

Uitgangspunten PRT

- Oudereducatie model
- Natuurlijke omgeving
- Gebaseerd op gedragstherapeutische principes / *Applied Behavior Analysis*
- Optimaliseren ouder-kind relatie
- Data verzameling
- Integratie van kinderen met autisme in de gewone omgeving

Nulmeting (filmfragment)

Ouder – kind interactie

Initiaties kind

Responsiviteit kind

Representaties kind

Representaties ouder

Autisme Spectrum Stoornissen

- Problemen met sociale interactie
- Problemen met communicatie
- Beperkt, stereotiep gedrags- en spel repertoire

PRT richt zich op deze triade.

Kerngebieden/ Pivotal Areas

- Motivatie
- Sociale initiaties
- Multiple cues
- Zelf management

Motivatie

- Responsiviteit

hoe vaak reageert het kind adequaat op de ander

- Enthousiasme / Affect

de hoeveelheid en kwaliteit van de interactie

Initiaties

- Gedragsregulerende initiaties
- Sociale initiaties

voorspellend voor de ontwikkeling van expressieve- en receptieve taal

Gedragsregulerende initiaties

- Vragen om iets
- Wijzen, om iets te verkrijgen
- Ander meetrekken, om iets te verkrijgen
- De ander wegduwen
- Protest

Sociale Initiaties

- Gedeelde aandacht (JOINT ATTENTION)
- Iets laten zien / iets geven
- Plezier delen
- Vragen stellen
- Commentaar leveren / opmerkingen maken

Multiple Cues

Je kunnen richten op meerdere kenmerken

rode bal (1 cue)

rode bal + groene auto (2 cues)

Zelf management

Meer bewust worden van eigen gewenst gedrag

Minder afhankelijk van bevestiging door
anderen

Door: stimuleren probleembewustzijn en
stimuleren van zelfbeoordeling

PRT binnen Centrum Autisme

- start: april 2006
- Voor kinderen met een ontwikkelingsleeftijd tussen 18 mnd en 5 jaar met vermoeden van ASS, zonder functionele taal
- Duur: 1 jaar
- Opbouw in fases
- Omgeving wordt betrokken

Normale taalontwikkeling

Initiatief van het kind (kind wijst)

Respons ouder (ouder benoemt)

Imitatie van het kind

Bekrachtiging door de ouder.

Natuurlijke leermomenten, vanzelfsprekend,
de hele dag door, in relatie met de ander.

Natuurlijke leermomenten

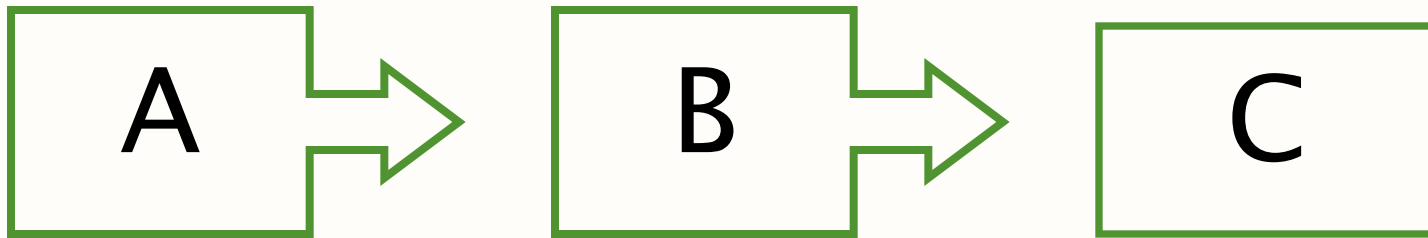
Initiaties van het kind

Bekrachtiging door omgeving

Leermomenten creëren

- Volg interesse van het kind
- Objecten buiten bereik, maar in het zicht
- Opdelen van taken/items
- Wachten; minder helpen
- Keuzes geven
- Onverwachte (grappige) dingen doen
- Onderbreken

Prompt

Kind
reageert

Beloning

“Bal?”

‘bal’

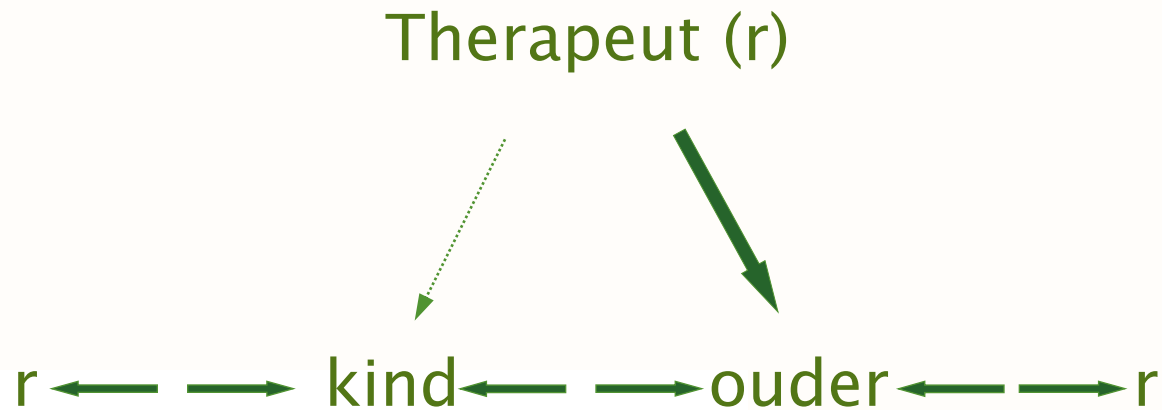
De ouder
geeft het kind
de bal

Technieken

- Aandacht vangen
 - Korte, duidelijke instructie (*Prompt*)
- Bekende taken afwisselen met onbekende taken
- Gedeelde controle
- Belonen: Onmiddellijke bekrachtiging
Natuurlijke bekrachtiging
Redelijke poging wordt beloond

Na 2 maanden PRT: *rollen* (filmfragment)

Beïnvloeding ouder-kind interactie

Na 3 maanden PRT : *zwaaien* (filmfragment)

Eerste fase

Duur: 3 maanden

Aantal sessies: 24

Doel: ouders beheersen de technieken

Tweede fase

Duur: 6 maanden

Doel: verspreiding PRT technieken

Middel: ouder coacht tweede milieu

Derde fase

Duur: 3 maanden

Afbouw fase

Doel: ouders leren doelen op te stellen

Leeftijd start PRT van invloed op taalontwikkeling

< 3 jaar: 95 % gaat praten

tussen 3 en 5: 80 % gaat praten

> 5 jaar: 20 % gaat praten

Nulmeting kind #2 (filmfragment)

Zwaaien (filmfragment)

Tweede fase (filmfragment)

multiple cues + sociale initiaties

Filmfragment : Samen boekje lezen

Voordelen van PRT

- Kindvriendelijk
- Motiverend voor ouders en kind
- Ouders krijgen contact met hun kind
- Technieken zijn toepasbaar in de natuurlijke omgeving
- Technieken zijn breed inzetbaar

Resultaten:

24 kinderen:

16 PRT: verbaal

4 HT / ABA

4 PECS

Citaat van een moeder

“Het enige wat je als ouder wilt met je kind is contact en dat krijg ik nu.”

Opleiding PRT door Centrum Autisme Start 2010

Lex Stockmann,

*Kinder- en jeugd psychiater,
Directeur behandelzaken.*

Manon Mostert-Uijterwijk, *Klinisch psycholoog, Gedragstherapeut,
Docent externe training.*

Sabien van Lommel,

*Psycholoog, PRT trainer,
Docent externe training.*

Hetty Joustra,

*GZ-psycholoog, Gedragstherapeut i.o.,
Docent externe training.*

Met dank aan

De ouders van de gefilmde kinderen

Yvonne Bruinsma

PRT Oegstgeest:

Jenske Oostland
Suzanne van de Voort
Marit van Luik
Roos Schippers
Sasja van den Heuvel
Irene Ohlsen
Manon Mostert-Uijterwijk

PRT Voorburg:

Dorrit Ontrop
Sabien van Lommel
Judith van Diepen
Helen Eras
Heidi van Wentzel
Lieke Kamerling
Annemarie van Vliet
Hetty Joustra